

Teoria cunoașterii a unui existențialist

Existențialism – teoria cunoașterii

— Participaționismul mistic-existențial¹ —

¹ Participaționismul mistic nu e *satori* pentru vulg. Spre deosebire de *satori*, în starea de participare mistică la existență nu apare sentimentul ca ai poseda lumea ca pe o proprietate; nu egoul este cel care generează lumea, ci inconștientul. Dacă cineva se ține serios de New Age, numai dacă este prost ratează *satori*, dar că nu această stare de profund egoism este scopul existenței individuale, asta este evident din roadele New Age-ului, care, propunând lumii un misticism liberal-democratic (în esența lui thelemică), nu contribuie la clădirea unei civilizații, ci la distrugerea celor existente.

Când privim, nu percepem ochiul, ci pomul pe care îl privim. Nu putem cunoaște lumea decât dacă suntem în lume, iar lumea nu ne poate cunoaște decât dacă este în noi. Interacționăm cu lumea pentru că avem aceeași substanță cu ea (la un același nivel de vibrație). Or, nu putem interacționa cu lumea decât dacă suntem bucăți din ea. Mâna poate ridica creionul pentru că îl atinge. La fel, sufletul vede creionul pentru că sufletul atinge creionul. Spiritul, la rândul lui, poate opera cu ideea pentru că el atinge ideea.

Am presupus că atât corpul fizic, cât și sufletul și spiritul sunt fiecare câte un corp. Substanța lor poate fi privită ca un fel de agregare de vibrații, la fel cum o particulă elementară poate fi văzută ca un anafor, un vârtej format pe fluxul râului în urma unui pilon.

Această idee (monismul existențial) poate fi demonstrată ușor. Pornim de la premiza că **Dumnezeu este Spirit (Ioan 4:24)**. Vom demonstra mai întâi lema că Universul este totodată mental și real. Între cunoscător (suflet, persoană) și lucrul material pe care îl percepe, se stabilesc relații de cunoaștere, legături prin intermediul cărora lucrurile sunt percepute. Dacă aceste legături nu sunt nici ideale și nici reale, atunci cunoașterea este rod al neînțelegerii, deci ne-am afla în pur nihilism. Absurd, deoarece singura substanță a nihilismului este neantul, care există la rândul său, deci putem deduce din existența neantului existența principiului existenței: a fi-ul (adică ceea ce face neantul în stare să existe).

Dacă legăturile ar fi ideale dar nu și reale, atunci ele n-ar putea lega observatorul de obiecte. Între legături și obiecte ar exista atunci alte legături și tot așa recursiv la infinit, iarăși absurd, deoarece susținem că despre lume putem cunoaște câte ceva.

Dacă legăturile sunt reale dar nu și ideale, ne întrebăm: cum ajung ele la cunoscător? Mai departe se aplică argumentul din alineatul anterior.

Am rămas cu singura posibilitate, aceea ca legăturile să fie în același timp mentale și reale. O posibilitate a ei e să existe patru tipuri de substanțe:

Substanță reală (R)	Substanță și mentală și reală (MR)
Neant (N)	Substanță mentală (M)

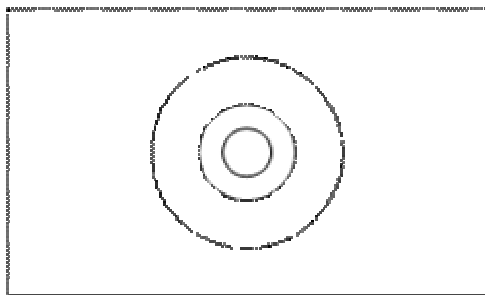
Această idee este dezvoltată în idealismul empiric al lui **Rudolf Steiner**, care vedea sufletul ca pe ceva (spunem noi: o substanță) dual(ă) între spirit și trup, cam așa cum, la antipodul acestei idei, în soluția de apă și alcool plutește mai pe la mijloc picătura de ulei.

Această concepție creează o opoziție ireductibilă între ego și mediul său, opoziție care, luând contact cu cunoașterea superioară, generează inflație. Mult mai sănătoasă este alternativa monistă, pe care **Steiner** a adoptat-o ontologic, dar nu și în consecințele sale gnoseologice. (O dovadă completă a subzistenței mentalului se află în **Ființă și timp** a lui **Heidegger**, §44.a., unde *gigantomachia peri tes ousias* a lui **Platon** este tăiată ca un nod gordian.)

Pentru a exemplifica ideea monistă, să ne gândim la o picătură răpită oceanului. Molecula de apă este corpul fizic al unui om. Picătura este sufletul său. Cantitatea de apă la care picătura are acces formează o găleată de apă, care este spiritul omului.

sau:
 Despre ce e vorba în a-fi-cu-ul și în în-lume-a-fi-ul lui **Heidegger**?
 și:
 Lămurind panpsihismul lui **Jung** ²

Pe diagrame **Venn-Euler** avem: existența – un dreptunghi, spiritul – cercul mare; sufletul – cercul mediu și trupul fizic – cercul mic.

Sigur, noi păstrăm ceva din ideea lui **Steiner**, și anume separația de nivel de vibrație între spirit, suflet și trupul fizic. Însă, noi aceste vibrații le atribuim unei substanțe unice supusă vibrării, de la zero (neantul) până la plus infinit (**Dumnezeu**). Căci, pentru a explica prezența a patru substanțe esențial diferite am avea nevoie de patru dumnezei și nu de Unul, ceea ce este absurd, pentru că ei nu ar mai satisface criteriul totalității.

Strawson s-a ciocnit de definiția sufletului, dar a mers neabătut mai departe:

„Experiențialul, considerat în mod specific ca atare — porțiunea de realitate cu care avem de a face când luăm în seamă experiențele, în mod specific și numai în legătură cu privire la caracterul experiențial pe care ele îl au” **Strawson, G.** (1997/1999). „The Self”, in *Journal of Consciousness Studies*, 4, no. 5/6, pp. 405-28. Reprinted in **S. Gallagher** and **J. Shear** (eds.) *Models of the Self*, Thorverton: Imprint Academic, 1999, p.7, apud **Seager, William**, „Panpsychism”, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2001 Edition), **Edward N. Zalta** (ed.), URL = <http://plato.stanford.edu/archives/sum2001/entries/panpsychism/> .

Mai sus, **Strawson** afirmă că existența proprie este sufletul propriu. Prin urmare, sufletul înseamnă viață (trăirea) realității, așa cum se manifestă ea într-o persoană. Unei astfel de vieți a realității îi corespunde realitatea vieții, adică subzistența ontologică a sufletului, și viața sa veșnică, așa cum a arătat **Iordănescu** la <http://members.home.nl/tgeorgescu/sufletul.html> .

² **Jung** afirmă, în principiu, că orice percepe omul, el percepe ca imagini psihice, deci că omul nu are la dispoziție nici o existență dinafara propriului psihic, ci chiar și atunci când vorbește despre existențe extras psihice, el o face tot din interiorul propriului psihic.

În ce privește panpsihismul ca filozofie, așa cum același aer sau același peisaj (evident pentru un suflet, căci dacă n-ar exista suflet nu s-ar vorbi de peisaje), acestea pot fi în întuneric sau în lumină, tot așa poate exista și o mai joasă sau mai înaltă conștiință. Până și particulele fundamentale sunt dotate cu suflet, însă nu sunt conștiente de sine, ci sunt subordonate conștiinței omului.

Scaunul material este un elemental (ființă psihică emanată de o entitate vie) materializat. Acest elemental organizează sufletele particulelor elementare din care este compus obiectul scaun. Scaunul, ca idee, este un egregor (spirit conducător de elementali), iar el a inspirat mintea oamenilor care au elaborat scaunele materiale.

*Și ce ar folosi unui om să câștige toată lumea,
dacă și-ar pierde sufletul? Sau, ce ar da un om
în schimb pentru sufletul său?*

Matei 16,26

Aici vom³ răspunde la două întrebări: „Pot să-mi percep sufletul?” și „Pot să percep sufletul lui/ei?”.

Premiză: un om nu e o monadă izolată (deci o ființă complet lipsită de intrări/ieșiri, adică de percepții⁴ și acțiuni⁵), ci el/ea există (conștient sau inconștient) în maniera de *participatio mystica* (participare înseamnă a stabili o ființare comună, o comuniune, iar mistică înseamnă ceea ce poate fi descris, dar nu și explicat în cauza sa⁶ – termenul este împrumutat de la **Lévy-Bruhl**).

³ Persoana întâi plural participativă și nu impersonală!

⁴ Percepție : a fi conștient de o stare, așa cum este ea raportată de cele cinci (sau mai multe) simțuri, de exemplu că tabloul stă strâmb.

⁵ Acțiune: modificarea unei stări, de exemplu a schimba poziția tabloului. Aceste două definiții (percepție și acțiune) implică circularitatea într-o anumită măsură. Dar, **Heidegger** a arătat în a sa **Origine a operei de artă** că circularitatea nu este vicioasă în sine. De fapt, orice judecată este circulară dacă e judecată suficient de adânc (astfel ca temeiul ei să urmeze din concluzii). Opinia că circularitatea trebuie evitată cu orice preț este o opinie naivă, care ține de începuturile dar nu și de dezvoltarea ulterioară a logicii.

⁶ Aici termenul mistică este folosit în două scopuri: Întâi, el ține de viziunea tradițională exprimată de **Lévy-Bruhl** cum că primitivii ar fi pradă misticismului mai mult decât modernii. Foarte adesea modernul vede misticismul ca pe un microb periculos de superstiție, care ar fi ținut mult mai bine de epocile întunecate. Ceea ce această perspectivă ignoră este că întreaga tradiție a gândirii originează în speculația mistică, adică ea începe cu **Parmenide**, **Heraclit** și **Platon**. Aceștia, prin fomalizările existenței cărora le-au dat naștere sunt, după **Heidegger** sursa tuturor logicilor subsecvente și a modurilor în care ne percepem mediul, pe care îl numim realitate.

În al doilea rând, termenul este folosit pentru a sublinia o viziune care, deși complet disponibilă rațiunii și criticii ei, originează în studiul doctrinelor oculte exoterice. Trebuie să înțelegem termenul ocult în înțelesul său mai larg, așa cum este el revelat în **Evrei 11:1** ca „ascuns”. Înțelegem astfel că orice discuție care trece de cuantificarea experimentalității aparține în mod legitim acestui înțeles, și mai exact, „*Și credința este o încredere neclintită în lucrurile nădăjduite, o puternică încredințare despre lucrurile care nu se văd.*” **Evrei 11:1** implică faptul că creștinismul este în esența sa o doctrină ocultă (mistică). De asemenea, se afirmă ca sigură existența substanței.

Cauza participaționismului poate fi foarte bine explicată ca fiind monismul panteist, care îi este specific existenței. Demersul nostru aparține folosirii rațiunii supuse unei doctrine mistice cum e enunțată mai sus. Să luăm notă ca acea conotație obișnuită a iraționalității, care este crezută ca ținând de misticism, se datorează parțial expunerii improprie a misticismului, pe de o parte, iar pe de altă parte, incompetenței funciare în a înțelege un argument în formare rațională. Adevărat, rațiunea nu este singura sursă de cunoaștere a misticului (rațiune chiar luată împreună cu simțurile, care îi oferă intrări senzoriale). Progresul său se bazează de asemenea pe intuiție, trăire magică și revelație, ca și pe unele autorități (prin intermediul cărora primește revelația). **Gadamer** a oferit în **Adevăr și metodă** temeiurile pentru care raționalismul radical al Epocii Luminilor nu poate susține cunoașterea necesită de viața socială.

Prin urmare, folosim termenul într-un înțeles oarecum special față de cel explicat în text.

Prima consecință a unei astfel de premise este că **nu există nici subiect și nici obiect, structurate defazat** ca în concepția lui **Descartes**, ci ele funcționează consubstanțial, deși pe alt nivel de vibrație. Prin „subiect” înțelegem lumea unui om, fără a o despărți (de la început) în lume exterioară și lume interioară, în orice caz nu așa cum o făcea **Descartes**. Din moment ce percepem monitorul, acesta face automat parte din lumea noastră internă (căci este o percepție, aparținând prin urmare sufletului). Singura problemă este dacă în afara monitorului există o lume externă, care îl face să funcționeze și îi dirijează comportamentul. Suntem de acord că o astfel de lume există în mod real, însă, deoarece ea este „externă” nu avem un acces nemijlocit la ea și putem să îi deducem existența numai punând-o în ecuația gândirii, care o afirmă în posibilitatea și în necesitatea ei. De aici și judecata de valoare că existențialismul este la fel de îndepărtat de solipsismul idealismului pe cât este de îndepărtat de impersonalismul realismului. Realitatea lumii externe trebuie prin urmare regândită de la prezența percepțiilor unor obiecte, la copleșitorul a fi-ului exprimat de **Heidegger** în *Introducere în metafizică* (§ 52).

Cartezianismul este o filozofie împotriva naturii, care s-a născut în spiritul unui om obsedat de combaterea scepticismului⁷. Omenirea a putut trăi mii de ani fără

---

⁷ Participaționismul nu anulează dualismul, ci îl mută de la subiect/obiect la conștient/inconștient. El vede obiectele pe care le percepem ca deja aparținând conștienței. Însă: cum de există ceva în cadrul conștienței? Răspunsul solipsist că ea și-ar produce propriul conținut nu ne satisface, deoarece noi existăm deja împreună cu ceilalți (*Mitsein*-ul lui **Heidegger**), iar că noi înșine i-am fi inventat pe ei este o absurditate. Faptul că suntem aruncați să existăm, adică nu existăm după bunul nostru plac, este o dovadă ca suntem servitorii unei voințe alta decât a noastră. Și atunci, prin propria noastră existență suntem participanți la aceasta voință, care ne impune o porțiune de realitate ca fiind parcela noastră de grădină, pe care trebuie să o lucrăm. Vedem astfel că reperele arhetipale ale civilizației agrare rămân actuale, chiar dacă în mod aparent ele ar fi depășite de complexitatea vieții noastre moderne. Ceea ce este îngrozitor este înstrăinarea față de aceste repere normative ale existenței noastre, alienare care în mod necesar își produce efectele reactive cu intenție compensatoare. Multiplicarea suferinței psihice nu este un fel de pedeapsă divină, ci încercarea propriului suflet de a recupera contactul cu elementele sale fundamentale. În acest sens, participaționismul este un fundamentalism, nu că ar crede fanatic într-o dogmă, ci pentru că el caută o revenire în matca fundamentelor psihice, matca reperelor fundamentale ale psihicului, care până nu demult erau asigurate de mentalitatea tradițională. Că, ucenici vrăjitori în ale raționalității, noi am găsit cu cale să ne desopvărăm de aceste repere, acesta nu e un semn de înțelepciune. Ce dovadă mai evidentă se caută, decât sabordarea chiar și a raționalității cu mijloace raționale? Or, astfel consensul necesar coexistenței nu mai poate fi asigurat decât răspunzând cu aceeași monedă provocării puterii de către mentalitatea postmodernă. Voința de voință (fie ea a unui lider) pare a fi rămas unica salvare din fața nihilismului. Profetul acestei lumi este **Nietzsche**, iar el, culmea, este un profet care contribuie la decăderea ei pe mai departe. La fel cum **Descartes**, căutând să combată scepticismul, ne-a lăsat cu efect întârziat pradă acestuia, la fel și **Nietzsche**, căutând să combată nihilismul a căzut el însuși în acesta. Or **Nietzsche**, după **Jung**, este un om căzut complet pradă inconștientului, după cum, putem spune, **Descartes** și **Kant** erau oameni complet căzuți pradă conștientului. Ceea ce este la ei condamnat e unilateralismul, adică felul fanatic în care au aderat intelectual la propria caracteristică dominantă. Or, sănătoasă e întotdeauna calea de mijloc, care, deși gândită de **Aristotel**, el a uitat să o includă în logica sa, care, la rândul ei, a promovat viziunea alb/negru ca unica viziune posibilă. De aici tendința sufletească de sabordare a intelectului, pentru că ale sale construcții nu puteau explica dinamica sufletească, fiind prin urmare privite ca reci, străine și sterile, viziune în care **Nietzsche** a excelat, iar New Age-ul o speculează pe scara maselor. Intellectul trebuie să răspundă provocării și să integreze acest punct de vedere într-o viziune totodată superioară și afabilă acestuia. Or, acest lucru nu îl poate face de unul singur, ci numai ghidat de firul roșu al intuiției.

Realitatea poate fi prin urmare văzută ca intenția mai multor voințe, începând cu **Cea a Creatorului** și sfârșind cu cea personală. Iar, din faptul că existența este, putem deduce că ea vrea în mod continuu să fie, dorință pe care o impune (ca obligație) părților sale prin toate mijloacele pe care le

o astfel de filosofie. Scopul nostru este să restaurăm în expresie conștientă starea originală și naturală⁸ de participare mistică, denaturată de impunerea metafizicii subiectivității.

Sufletul arată astfel⁹ (ca percepții în planul material):

---

crede demne. Prin urmare nu bunul plac personal este sensul vieții, ci el se află în satisfacerea unor deziderate superioare voinței proprii, deziderate nu în mod obligatoriu și făcute publice. Hindușii privesc uneori existența ca pe un fel de joc, însă un joc atât de serios are toate atributele realului, prin urmare nu văd avantajul punctului de vedere care neagă realitatea lumii.

Sistemul nostru, deși originând drept construcție într-o concepție monistă, nu face altceva decât să confirme pluralismul, mai mult, el lămurește conceptele neclare ale lui **Descartes** și **Kant**, și anume subiect și obiect. Deci, nu mai e vorba ca, datorită neclarității definirii lor să ajungem fie la depersonalizarea subiectului, fie la solipsism, ci noi afirmăm adevăratele valențe ale noțiunilor de subiect și obiect, gândim subiectul ca persoană, care participă la existența celorlalte persoane, schimbând cu ele substanță sufletească, pe care de foarte multe ori o deține în partaj cu celelalte persoane.

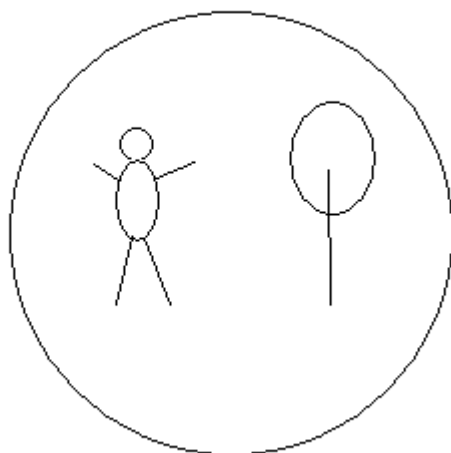
⁸ Aici am presupus că modul de ființare al popoarelor primitive, luat în caracteristicile sale nobile (va să zică participarea deplină la social), este modul edenic de ființare, din care toate celelalte moduri de ființare ulterioară decurg ca o degradare.

În acest sens mărturisesc **J.J. Rousseau**, cu al său „le bon sauvage” iar **R. Steiner** cu antroposofia lui susține, ca și psihologia actuală, că primitivii nu cunosc identitatea de sine în formatarea unui ego, lucru pe care el îl vede ca absolut negativ, în timp ce **Sri Ramana Maharishi** denunță „iluzia” individualității. **Lucian Blaga** vorbește de conștiența magică/mitică a oamenilor originari. **Krishnamurti** se întreabă pe parcursul excursiilor sale de viziune asupra vieții dacă nu cumva omul, la modul general, este identic cu lumea. **Osho (Bhagwan Shree Rajneesh)** susține teza că oamenii sunt parte a existenței, lucru care nu trebuie luat în accepțiunea sa banală, ci în cea panteistă, ceea ce ne face să înțelegem altfel existențialismul lui **Heidegger** (în ideea sa de ființare comună necesară comuniunii care face posibilă comunicarea). **Heidegger** descrie modul de ființare al grecilor antici, observând că ei nu erau sub zei la modul separați de ei, ci trăiau printre zei, cu care interacționau, e adevărat că respectând pozițiile ierarhice. **Jung**, și el, afirmă că infatuarea modernului față de ideea de „primitiv” nu este justificată. Dacă la asta adăugăm imaginea degradării din **Daniel capitoul 2** (de la aur la fier amestecat cu lut), putem spune că omul modern este chiar inferior primitivului.

Gadamer vine și el cu *Adevăr și metodă*, în care oferă o prezentare a teoriei acaparant-participaționiste a jocului la **Huizinga**, împreună cu o colecție de obiecții la cartezianism, gnoseologia kantiană și individualism, obiecții care aspiră la participaționismul mistic-existențial, deși nu-l exprimă deslușit.

⁹ Despre argumentul ontologic: ideea de pix precede pixul real. **Anselm** vroia să spună că ideea de **Dumnezeu** este simultană (chiar identică) realității lui **Dumnezeu**. **Hegel** a preluat acest raționament în forma Ideii care se gândește pe sine, fiind nu numai o idee subiectivă, ci și o realitate obiectivă. De aici putem deduce răspunsul sugerat de **Jung** în *Răspuns lui Iov*, și anume că lumea este în același timp și ideală și reală, deci un monism care reunește opusele „realitate” și „idee”. De aici rezultă că nu există o diferență de substanță între subiect și obiect, însă substanța noastră nu este materia materialistilor, ci **Spiritul** care a generat întreaga existență și o alimentează cu energie. Un alt cuvânt pentru „**Spirit**” este: **Dumnezeu**. Monismul nostru existențial este deci un monism divin (panteism). „Substanță” poate proveni de la substanțial, adică ceea ce este dotat cu un scop. Substanța este ce se înțelege în mod comun prin existență, și anume ansamblul existențelor (ca incluse într-o mulțime), prin deosebire de principiul existenței, adică de ceea ce îi conferă calitatea de Întreg. Că creștinismul este nu numai compatibil cu panteismul, ci chiar îl presupune, ne-o dovedește: „*Căci în El avem viața, mișcarea și ființa, după cum au zis și unii din poeții voștri: «Suntem din neamul lui... »*” *Faptele Apostolilor 17:28*

Iordănescu menționa că atunci când un telespectator se uită cu pasiune la televizor, el este prins în realitatea virtuală a spectacolului chiar mai mult decât este prins în realitatea obiectuală. Putem

Mai sus, omul percepe copacul, pentru că acesta este parte a sufletului său. Pe <http://members.home.nl/tgeorgescu/motivatii.html> și <http://members.home.nl/tgeorgescu/sufletul.html>, **Lucian Iordănescu** a analizat cantitativ sufletul ca și combinație de patru energii: Fohat, Prana, Kundalini și Mana (ca și corp emoțional). Însă, noi vom analiza sufletul în structura sa filosofică.

Răspunsul la întrebarea „Este sufletul meu perceptibil?” este: Da, fără suflet nu există percepție; sufletul este corpul percepțiilor (senzațiilor), sentimentelor și dorințelor, care împreună alcătuiesc emoția. În demersul nostru de teoria cunoașterii ne interesează numai perceptibilitatea și cognoscibilitatea sufletului. Am văzut prin urmare că întregul percepțiilor noastre este parte a sufletului nostru. Deci, **dacă percepem ceva, noi ne percepem de fapt propriul suflet (propria existență, pe care o împărtășim cu „obiectul”)**.

Problema este însă că percepem, dar nu înțelegem. Aceasta se aplică și perceperii sufletului altuia. În lumea participației mistice, se aplică următoarea schemă (exemplificată pentru trei suflete¹⁰):

---

spune deci că omul se află acolo unde e centrul atenției sale. *Dasein*-ul lui **Heidegger** este o ființare-aici, care poate fi de asemenea găsită în acolo-ul proxim. Ideea că existențele (omenești) sunt parte a existenței lămurite *Ființă și timp* a lui **Heidegger**.

¹⁰ Nu camarazi-obiecte, ci camarazi-suflete. Participăm la celălalt, greșeala constând în ideea că el poate fi manipulat ca un obiect. **Descartes**, și mai târziu **Kant**, dorind să circumscrie sufletul ideii de obiectualitate, pe care se bazează obiectivitatea, l-au transformat într-un lucru, e adevărat ca nu în mod explicit, ci inconștient, ca viziune implicită în analiza sufletului. De aici (ca reacție) și ideea, împărtășită de **Heidegger** și de **Jung**, că omul merită un alt mod de a fi luat în seamă decât scaunele și mesele.

La lumea exterioară sieși sufletul nu are acces nemijlocit, însă, prin intermediul spiritului, poate lua cunoștință că ea există și despre ceea ce ea conține. Acest proces are loc fie pe cale mediată (în cazul unui conținut care nu aparține în mod original ambelor suflete, deci ceea ce este conținut al unui alt suflet și îi este împrumutat, adevărat că sărăcit, deoarece transferul de substanță sufletească nu este mereu deplin, ea fiind împrumutată sufletului care primește împrumutul) fie pe o cale indirectă, și anume cea a intuiției și raționamentului (ansamblul celor două le cuprindem sub numele de gândire). Intuiția oferă acel fir roșu pe care gândirea îl urmărește în excursiile sale, altfel puterea raționamentului singur este foarte redusă, deoarece el trebuie să înceapă undeva și să tindă către ceva, iar aceste puncte

de reper nu provin din neant, ci din ceea ce, după caz, conferă gândirii substanța sau numai o spoială de substanță (asemănător unei bule de săpun care este luata de cel neștiutor ca obiect solid, deși la urma urmei și ea este făcută dintr-o substanță).

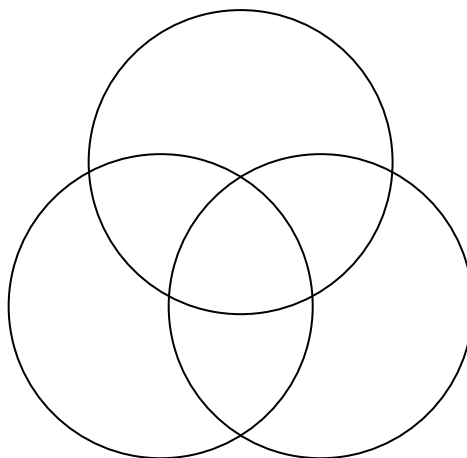
Dilthey, după **Gadamer**, a căutat să regândească subiectivitatea ca relativitate. În acest sens, conținuturile unei existențe nu sunt nici subiective, nici obiective, ci particulare, adică posedă un grad mai mic de generalitate. Nu ne mai punem prin urmare întrebarea care este singura cale corectă, ci în ce mod existențele personale își justifică propriul conținut. Trecem prin urmare de la normativul castingului digital al ființei (rezultat al idealului obiectivității) la un mod descriptiv, mult mai propriu ideii de știință decât decretarea unui singur mod de a gândi ca singur valabil. Sigur, este adevărat și aspectul complementar, și anume cel că societatea are dreptul să cenzureze comportamentul membrilor săi, care pot și ei tinde la modificarea acesteia. Îngrozitoare este numai multiplicarea anarhică a acestor tendințe de a modela societatea, astfel încât se aduc lezări autorității care trebuie să susțină planul social, așa cum fundația susține casa. Prin democratizare, participarea la social a membrilor societății nu a crescut real, ci numai virtual, adică prin impunerea unei virtualități ca criteriu al realității. Este limpede că nu milioane și milioane de oameni conduc societatea, ci ei îi ascultă pe manipulatori și sunt convinși că asta înseamnă a hotărî.

Jung pune semn de egalitate între modalitățile de cunoaștere metafizică și constelare. Deoarece metafizica este modelul cunoașterii sigure per se, putem spun că toată cunoașterea provine din constelare. În același fel în care la scară nucleară există o indistinție între undă și particulă, nu există nici o distincție clară între judecată și fapt, pentru că ambele sunt imagini. Înainte de a spune că avem fie un fapt, fie o judecată, avem o imagine în relație cu alte imagini. Singura diferență este nivelul de conștiență, deoarece o judecată este spirituală, în timp ce un fapt este în general o imagine din cadrul planului fizic (urmăm aici ideea neclară a nominalismului până la origine). Ființa care are acces la ambele tipuri de imagine este sufletul; atât fapt cât și judecată se întâlnesc într-o astfel de ființă, ca într-un vas cu apă în care turnăm o picătură de cerneală albastră (faptul) și o picătură de cerneală roșie (judecata), și luăm apoi o picătură de lichid pentru analiză.

Dar, desigur esența lichidului, lichiditatea și apitatea ne sunt încă necunoscute, în temeiul și în temeiul acestui temei. Pentru a fi în stare să explicăm un proces ca osmoza, trebuie să ne bazăm pe fundamentele mecanicii cuantice, adică trebuie să facem cercetare fundaționistă în acest câmp al cunoașterii, deoarece cunoașterea asta nu ne este dată de-a gata. **Fritjof Capra** a făcut o încercare de a funda conceptul de materie pe o bază de cercetare fundaționistă a mecanicii cuantice, iar istoria filozofiei este plină de astfel de încercări care au încercat să reducă existența reală la un singur termen sau la o singură formulă, la o noțiune cum ar fi materia, substanța, vidul, probabilitatea, sufletul, spiritul, Dumnezeu, etc. (**Descartes**, necunoscând mecanica cuantică, a luat conceptul de substanță al timpului său ca model pentru toate substanțele, pentru trup și pentru suflet. Concepția noastră poate fi numită atomism panteist, prin comparație cu felul în care atomii își aruncă unii asupra altora câmpurile lor de forță, fără a exista între ei contact pur material.)

Dar, nefiind conștienți de cum înțelegem, suntem sortiți să ne bazăm pe nefondare secundară sau terțiară. Se verifică aici viziunea lui **Heidegger** că gândirea constă în ultimă instanță în combinații de enigme, și fiecare enigmă determină un gânditor, fără a putea să spunem ce este în spatele acestei enigme sau să găsim răspunsul la enigma unui gânditor. Prin urmare, gândirea este doar o modalitate încurcată de a face mistică, deoarece se bazează (în secundar și terțiar) pe mister și inexplicabil. Poate un astfel de gând l-a adus pe **Kant** la disperare onto-gnoseologică, adică la refuzul său de a accede la lucrul în sine. Vedem astfel că, deși există pretenții teribile că gândirea ar fi evoluat de la începuturile ei, noi plutim în misticism și în mister, care ne-a jucat însă festa de a se ascunde sub înțelegerea comună numită raționalitate. **Heidegger** avea dreptate: un astfel de *ratio* a fost numit raționalitate (care a devenit o modalitate ieftină de a schimba povara demonstrației), deoarece lipsea însuși temeiul acestui *ratio*.

Nu suntem proprietarii adevărului, deoarece nu îl putem produce la dorință. În loc de asta, biete maimuțe, tot ce putem produce la comandă este minciuna. Există multe teorii despre existență, însă ele generalizează un adevăr particular. Singurul abuz de aici este a spune că astfel de teorii sunt complete și universale. Ele aparțin personalităților celor care le-au gândit, așa cum anumiți purici aparțin unui anumit câine. Desigur, excesul complementar lui, cel care spune că nu există adevăr și că

Deci, ca participanți, noi percepem percepțiile și, de asemenea, emoțiile și dorințele altora. Singura problemă este că, deși le percepem, nu le înțelegem. Sufletul altuia este prin urmare (în mod parțial) parte a sufletului propriu, dacă avem un dialog (conștient sau inconștient), deci o **existență comună**. Dar, dacă voim să înțelegem sufletul altuia, și nu numai să luăm parte la el, atunci trebuie să facem uz de spirit.

O manifestare a spiritului este analiza și sinteza. Să presupunem că avem zece litri de lapte. Luăm un pahar de lapte și îi descriem conținutul. Aceasta este analiză. Sinteza este dacă batem laptele până când obținem un bulgăre de unt. Deci, analiza ne face conștienți că laptele conține unt, dar a face unt, acesta este un efort dirijat. Înțelegem acum de ce¹¹, în timp ce avem acces direct la sufletul altora, nu-l putem imediat exprima conștient. Participația mistică este în acest caz prietena și dușmanca noastră. Ea ne este prietenă deoarece avem acces la lucrurile pe care vrem să le știm, dar ea este dușmanca noastră deoarece gândim aceste lucruri așa de la sine înțelese încât nu mai depunem efortul de a le exprima conștient.

Prin urmare, răspunsul la a doua întrebare este: Da, **avem un acces inconștient la sufletul altuia**, dar pentru a-l percepe explicit, trebuie să facem uz de intelectul nostru. În mod instinctiv înțelegem (intuitiv) sufletul altuia, și efortul pe care psihologul trebuie să îl depună este să îl înțeleagă în mod explicit.

Analiza de mai sus se referă la suflet raportat în principal la determinantul percepție. În mod analog, se poate exprima participația mistică pentru sentimente și dorințe, bazat pe faptul că nu simțim și dorim izolați, ci împreună, fiind ființe sociale,

---

tot ce putem spune este relativ, acesta e la fel de periculos ca și cel dinainte, deoarece spiritul are nevoie de adevăr așa cum ochii au nevoie de lumină.

¹¹ Nu se depune efortul cerut.

caracterizate simpatie și empatie (prin intropatie)¹². Studiul nostru reprezintă o încercare de a face mistica accesibilă raționalității, de a-i întemeia dreptul de cetate.

Vezi și:

http://members.home.nl/tgeorgescu/Justificarea_teoriei_cunoasterii.html

și:

http://members.home.nl/tgeorgescu/Respingere_solipsism.html

---

¹² **Osho** a observat foarte bine că o persoană tristă ajunge să se bucure în mijlocul unor oameni plini de veselie, iar una veselă se întristează în mijlocul unor oameni triști.

Când un membru al familiei intră supărat în casă, restul familiei îi simte tulburarea, fără ca acesta să trebuiască să se manifeste.

Dorințele sunt și ele împărtășite datorită comuniunii sufletești. Perversiunea sub acest aspect constă în manipulare, care înseamnă impunerea unei voințe străine, întotdeauna utilizând persoana manipulată în scopuri adverse naturii și esenței sale.